

regar un bancal; i després, també 'doll d'aigua'; com que en aragonès es troba *almoçada* (< *almazda*) «de-recho de tomar agua por días para regar algún término», vaig induir-ne una etimologia àr. *al-múšda* 'l'aigua deixada anar lliurement', com a part. de l'arrel *sáda* 'amollar, soltar' (DCEC I, 154a; *EntreDL* III, 114). Possibilitat que ací restaria molt més rebuscada; d'altra banda un **almoda* no ens consta ací, i el derivat en *-ada*, ni ací ni enlloc.

L'ALMODÍ 'casa de contractació', i també nom de mesures de blat o gra. L'arabisme ja ben estudiat en *DECat* I, 219b14-46. Com a NL en tenim notícies: *L'Almodí Real* a la vila de Morella (opuscle de Mn. Milian, pp. 35 i 41) i nom antic del carrer principal, que després han batejat Blasco d'Alagó (xxvii, 163.19, 178.5). *Almodí* a Lleida (Lladonosa, *La Ci. de Lda.* 162); *Almodí* carrer antic i lloc urbà dins Fraga (*Argensola* v, 330). *Almodí*, cogn. val. (Mtz. Aloy, 165).

Almodis NP f., V. *Els Alamús*; i hi relacionem un NL proper a Olèrdola i Cervelló, documentat en la forma *Castellmús* l'a. 1135, i *Castellmoth* el 965.

Almoella o *Almosella*, prop StaColQ., V. *Almacelles*.

ALMOINES, ALMOINA

Noms de lloc que, almenys en bona part, és probable que surtin d'una alteració de l'arabisme *al-muníja* 'horta' («ortus», *RMa* 505.5, 198a), «vaste jardín» (Dozy, *Suppl.* II).

ALMOINES poble de l'Horta de Gandia. No en tinc dada històrica segura fins a «(loch) de *les Almoynes*» el 1534 (SSiv., s. v. *Beniarjó*), en què consta que era poblat sobretot per moriscos, si bé també alguns cristians vells. Ja això i el fet que la major part dels pobles contigus (com *Demús*, *Beniarjó*, *Beniopa*, *Ròtova*, *Alfauir* etc.) tenen nom àrab, dóna versemblança a un arabisme (com admeto E. T. C. I, 268, 265, i admet *AlcM*, amb alguna reserva); c. 1774, LzVargas I, 13; Cavanilles (II, 146): *Almoynes*, amb 108 hab.; SSiv., com a cosa pròpia: «creo que primitivamente se llamó *Almuní(ya)*, palabra árabe». Sarthou, *GGRV* II, 350, diu el mateix, fundat en Escolano. Certament convindria confirmar millor aquesta forma. De tota manera en aquest cas, el mateix fet de ser plural, és favorable a l'arabisme, car si fos el mot català *almoina* ELEEMOSYNA, no sabríem gaire per què, i com a nom d'un edifici piadós (o cosa semblant), essent en plural, tampoc no s'explicaria fàcilment, i menys essent lloc de moriscos.

En el país vaig oir *almóines* en el poble mateix (xxxii, 200), a Potries (xxxiii, 5), i a Gandia (xxxiii, 27, 28), i *les móines* a Demús (xxxiii, 15), variant favorable a l'arabisme.

En tot cas està ben provat que *Almúnia* era nom fixat de llocs valencians, des de la Reconquesta. 2) En el *Rept.* hi ha *Almunia*, paratge on consten vinyes (pp. 363, 482), però com que hi figura també entre les do-

nacions d'Alzira (358) aquesta dada l'allunya massa del poble de Gandia per poder-l'hi identificar.¹

Per al conjunt de NLL que exposo ací, és forta presumpció favorable a l'equiparació amb l'arabisme, el fet que tots ells pertanyin a les terres valencianes i balears, de toponímia fortament arabitzada. Enumerem els següents.

De nou en plural: 3) *Les Almòines* pda. de Vilafranca del Maestrat (xxix, 47.17). 4) Enmig de la muntanya, isolat, damunt la Canada d'Ares, un vell maset *l'Almoína* (xxviii, 59). Aquesta situació geogràfica, per si sola, ja faria ben difícil de concebre que vingués d'alguna institució piadosa, però és natural com a alteració d'un mot que valia per 'horta' en àrab. 5) Un altre de comparable el trobo dins el vast terme rural de Morella, documentat ja en el Capbreu Milian de 1445 (pda. pròxima a *Fontanelles*), escrit consecutivament *L'Almoína* amb article i sense (fº 51rº). 6) A Agullent *L'Almoína* (xxxii, 97.14) nom d'una caseta (IGC) que no goso a judicar en un sentit ni en altre, però també inclinaria a favor de l'arabisme la variant *La Moína* que també s'hi usa i que ens acosta més a *múníja* que a ELEEMOSYNA.

Altres arguments favorables a l'arabisme és que el poble aragonès d'*Almunia* ocasionalment es va anomenar també (7) *l'Almonia* (en un doc. de 1354, Rubió i Ll., *Docs. Cult.* I, 183): o sigui ja en camí fonètic de la confusió amb *almoína* 'caritat'.

És clar que també és ben concebible que altres vegades es tracti verament del nom de la caritat; sense que sigui lícit generalitzar.

En els casos següents la forta probabilitat de l'arabisme disminueix més o menys. 8) A Lleida: «plau a la ciutat acceptar sots salvaguarda e deffensió de aquella, la Santa Seu de la dita Ciutat: Capítol, canonges, *Almoína*, aniversaris, obra» a. 1452 (Lladonosa, *Montsuar*, p. iv).

9) «Corria tot el seu curs / la solemne processó; / i acabada, en el balcó, / d'*Almoína*, feia un discurs, / un Regidor dels més savis, / en el qual feia memòria / del valor de nostres avis» P. d'A. Penya (*Po. Pop.*, p. 112). A Pollença hi ha la «Plaça de l'*Almoína*» (xlii, 35.22). Especialment en aquest cas i en el del doc. lleidatà del S. xv, tenim la clara impressió que es tracta del mot purament català. Tanmateix en el pasatge de P. A. Penya, és singular l'ús sense article, i aconsella deixar la reserva, que un indret dit *almúnia*, trivialitzat el nom catalanament com *almoína*, servís en altres de pretext (Penya riu o somriu per sota el nas) per fer-ne la seu d'una institució piadosa, caritativa...

A una altra mena de reserva dóna peu la fonètica en el cas (10) de la pda. *L'almoína*, de Novelda (xxxv, 43. 14). En tot cas, agafem-ho per on vulguem, no sembla practicable, veure-hi un resultat del cat. *almoína* ELEEMOSYNA. Potser un arabisme diferent? Podríem suggerir que vingués de l'arrel *mun* 'proveir', ben descabdellada en *RMa*, s. v. *providere*, amb formes nominals *muḡān* i *muḡan*; Belot registra un mot *maḡān* «pourvoyeur»; seria *l'Almoína* 'l'aprovisionadora'? No em